

ХУЛОСАИ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-018-и назди

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илм

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 28 майи соли 2024, таҳти №58.

Барои сазовор донишманди Миралиев Исфандиёр Қарахонович, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ.

Диссертатсияи Миралиев Исфандиёр Қарахонович дар мавзӯи «Назария ва амалияи байналмилалӣ ва миллии робитаи давлат ва шахс: таҳқиқоти назариявӣ-методологӣ ва муқоисавӣ-ҳуқуқӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълим дар бораи ҳуқуқ ва давлат дар таърихи 06 февралӣ соли 2024, суратмаҷлиси №51 аз ҷониби Шурои диссертатсионии 6D.KOA-018-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, ш. Душанбе, кӯчаи Буни Ҳисорак, толори Шурои диссертатсионии факултети ҳуқуқшиносӣ, Фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 07 январӣ соли 2022, таҳти №16/шд) ба ҳимоя қабул карда шудааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ Миралиев Исфандиёр Қарахонович 13-уми августи соли 1986 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст. Мавсуф соли 2004 ба шуъбаи рӯзонаи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистон (ҳоло Донишгоҳи миллии Тоҷикистон) дохил шуда, соли 2009 онро бо дипломи аъло хатм намудааст. Солҳои 2009-2014 ҳамчун ассистенти кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқоисавии факултети ҳуқуқшиносӣ, солҳои 2011-2014 аспиранти ДМТ, аз соли 2015 то ҳол дотсенти кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқоисавӣ мебошад. Аз соли 2014 то 2022 дар вазифаи муовини декани факултети ҳуқуқшиносӣ оид ба таълим дар шуъбаи ғоибонаи таҳсилоти дуҷуми олии факултети ҳуқуқшиносӣ, аз соли 2022 то соли 2023 муовини декани факултети ҳуқуқшиносӣ оид ба таълим дар шуъбаи рӯзонаи факултети ҳуқуқшиносӣ, аз 01.11.2023 сол то соли 2024 мушовири академӣ (эдвайзер)-и дараҷаи 1-уми факултети ҳуқуқшиносӣ ва аз соли 2024 то инҷониб иҷрокунандаи мудирӣ кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқоисавии факултети ҳуқуқшиносии ДМТ кор карда истодааст.

Рисолаи номзадиашро дар таърихи 16.05.2014 сол, дар назди Шурои диссертатсионии ДМТ, институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ, Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон, дар мавзӯи «Ҳуқуқи инсон дар шароити ташаккулёбии давлати ҳуқуқбунёд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», зери роҳбарии Шарофзода Рустам Шароф ҳимоя намудааст.

Диссертатсия дар кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқоисавии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро гардидааст.

Мушовири илмӣ:

Шарофзода Рустам Шароф – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, профессори кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

Элназаров Давлатшо Ходжаевич – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, мудири кафедраи фанҳои давлатӣ-ҳуқуқии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон;

Ғафурзода Абдухалил Давлаталӣ – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, Муовини котиби генералии Ассамблеяи байнипарлумонии ИДМ-намояндаи комилҳуқуқи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Ассамблеяи байнипарлумонии ИДМ;

Буризода Эмомалӣ Бозор – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, мудири шуъбаи таърихи давлат ва ҳуқуқи Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.

Муассисаи пешбар: Муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбии «Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон» (ш. Душанбе)

Дар хулосаи мусбӣ додашудаи муассиса, ки аз ҷониби ташхисгар Назарзода Носир Ҷобир, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессори кафедраи ташкили идоракунии фаъолияти ҳифзи ҳуқуқи факултети №1 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон (ихтисос: 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат) омода гардида, аз ҷониби раиси семинари васеи илмӣ-назариявӣ, сардори кафедраи ташкили идоракунии фаъолияти ҳифзи ҳуқуқи факултети №1 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, полковники милитсия Қосимов Ф.М. ва котиби семинари васеи илмӣ-назариявӣ, сардори кабинетҳои факултети №1 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, лейтенанти калони милитсия Олимзода Б.Л., имзо ва аз ҷониби сардори муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбии «Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон», номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, полковники милитсия Насуриён П.А. 08.04.2024 сол тасдиқ шудааст, қайд менамояд, ки диссертатсия ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйироту иловаҳо аз 26 июни соли 2023, таҳти №295) тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд.

Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Сатҳи навгонии илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ, ақидаҳо, нуқтаҳои илмӣ ва пешниҳоду тавсияҳои назариявӣ ва амалие, ки ба ҳимоя пешниҳод шудаанд, мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ саҳми шахсии муаллифро тасдиқ менамоянд. Инчунин, тарзи навишт, масъалагузорӣ ва услуби таҳқиқоти илмӣ саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ доир ба мавзуи диссертатсия ва моҳияти он 2 монография, 2 китоби дарсӣ, 6 воситаи таълимӣ, 37 мақолаи илмӣ, аз он ҷумла 19 мақола дар маҷаллаҳои тақриршаванда ва тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва

18 мақола дар нашрияҳои дигар ба таърифи расонидааст. Интишороти ӯ нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

Муҳимтарин интишороти ӯ аз рӯи мавзӯи диссертатсия:

1. Миралиев, И.К. Правовое государство и права человека [Текст]: монография / И.К. Миралиев. – Душанбе: Сино, 2015. – 256 с. (16 п.л.).
2. Миралиев, И.К. Қойғоҳи ҳуқуқи инсон дар давлати ҳуқуқбунёд [Матн]: монография / И.К. Миралиев. – Душанбе, 2021. – 153 с. (9,5 ҷ. ч.).
3. Миралиев, И.К. Алоқамандии ҳуқуқи инсон ва давлати ҳуқуқбунёд [Матн] / И.К. Миралиев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2012. – №3/2 (83). – С. 73-77 (0,3 ҷ. ч.). – ISSN 2413-5151.
4. Миралиев, И.К. Теоретико-методологические основы концепции прав человека в правовом государстве [Текст] / И.К. Миралиев // Вестник ТНУ. Серия гуманитарных наук. – 2012. – №3/8 (101). – С. 123-126 (0, 31 п. л.). – ISSN 2413-5151.
5. Миралиев, И.К. Правовой статус человека и гражданина [Текст] / И.К. Миралиев // Вестник ТНУ. Серия гуманитарных наук. – 2013. – №3/7 (124). Раздел 1. – С. 97-100 (0, 31 п. л.). – ISSN 2413-5151.
6. Миралиев, И.К. Современные трактовки взаимосвязи правового государства и прав человека [Текст] / И.К. Миралиев // Вестник ТНУ. Серия гуманитарных наук. – 2014. – №3/1 (128). – С. 120-126 (0, 5 п. л.). – ISSN 2413-5151.
7. Миралиев, И.К. Взаимосвязь правового государства и прав человека в рамках их доктринальных трактовок [Текст] / И.К. Миралиев // Правовая жизнь. – 2016. – №1 (13). – С. 36-50 (0,4 п. л.). – ISSN 2307-5198.
8. Миралиев, И.К. К вопросу о понятии и принципах правовой политики в сфере прав человека [Текст] / И.К. Миралиев // Правовая жизнь. – 2017. – №2 (18). – С. 84-90 (0,4 п. л.). – ISSN 2413-5151.
9. Миралиев, И.К. Конституционная модель правового государства и прав человека в условиях правовой действительности Таджикистана [Текст] / И.К. Миралиев // Вестник ТНУ. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2017. – №2/3. – 230-235 (0,5 п. л.). – ISSN 2413-5151.
10. Миралиев, И.К. Механизмы реализации правовой политики в сфере прав человека [Текст] / И.К. Миралиев // Вестник ТНУ. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2017. – №2/9. – С. 226-229 (0,31 п. л.). – ISSN 2413-5151.
11. Миралиев, И.К. Низомҳои ҳуқуқии омехта [Матн] / И.К. Миралиев, Н. Зокирова // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2022. – №3 (20). – С. 152-160 (0,5 ҷ. ч.). – ISSN 2414-9217.
12. Миралиев, И.К. Ташаккул ва инкишофи ғояҳои бунёди оид ба муносибати байниҳамдигарии давлат ва шахс [Матн] / И.К. Миралиев // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2020. – №4 (20). – С. 6-15 (0,7 ҷ. ч.). – ISSN 2414 9217.

13. Миралиев, И.Қ. Инкишофи ақидаҳо оид ба алоқамандии давлати ҳуқуқбунёд ва ҳуқуқи инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2020. – №4 (32). – С. 26-37 (0,7 ҷ. ч.). – ISSN 2307-5198.
14. Миралиев, И.Қ. Сиёсати давлатҳои исломӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Паёми ДМТ. Шумораи илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2022. – №11. – С. 220-224 (0,4 ҷ. ч.). – ISSN 2413-5151.
15. Миралиев, И.Қ. Принципҳо ва ҳадафҳои сиёсати ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2022. – №3 (39). – С. 30-34 (0,31 ҷ. ч.). – ISSN 2307-5198.
16. Миралиев, И.Қ., Зокирова, Н. Ташкилбӣ ва марҳилаҳои асосии инкишофи судҳои иқтисодӣ дар Тоҷикистон то замони Истиқлолияти давлатӣ [Матн] / И.Қ. Миралиев, Н. Зокирова // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2022. – № 3 (20). – С. 25-39 (0,9 ҷ. ч.). – ISSN 2414-9217.
17. Миралиев, И.Қ. Сиёсати ҳуқуқӣ ҳамчун омили ҳуқуқии рушди ҷомеа [Матн] / И.Қ. Миралиев // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2022. – №3 (20). – С. 78-94 (0,9 ҷ. ч.). – ISSN 2414-9217.
18. Миралиев, И.Қ., Зокирова, Н. Низоми муосири судҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон: заминаҳои ҳуқуқии таъсис ва фаъолияти он [Матн] / И.Қ. Миралиев, Н. Зокирова // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2022. – №4 (20). – С. 54-63 (0,7 ҷ. ч.). – ISSN 2414-9217.
19. Шарофзода, Р.Ш., Миралиев, И.Қ. Заминаҳои илмӣ-методологии инкишофи назарияҳои робитаи давлат ва шахс [Матн] / Р.Ш. Шарофзода, И.Қ. Миралиев // Қонунгузорӣ. – 2023. – №2 (50). – С. 12-18 (0,5 ҷ. ч.). – ISSN 2410-2903.
20. Миралиев, И.Қ. Афзалиятҳо ва амалисозии сиёсати ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон дар ҶТ [Матн] / И.Қ. Миралиев // Паёми ДМТ. Силсилаи илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2023. – №7. – С. 256-261 (0,6 ҷ. ч.). – ISSN 2413-5151.
21. Миралиев, И.Қ. Оид ба мафҳуми сиёсати ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳуқуқи инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Ахбори ДДҲБСТ. – 2023. – №3 (96). – С. 5-9 (0,4 ҷ. ч.). – ISSN 2411-1945.
22. Миралиев, И.Қ. Теории о взаимосвязи прав человека и государства: генезис и трансформация идей [Текст] / И.Қ. Миралиев // Государствоведение и права человека. – 2016. – №2 (02). – С. 103-111 (0,5 п. л.). – ISSN 2414-9217.
23. Миралиев, И.Қ. Ҳуқуқи инсон дар давлати иҷтимоӣ [Матн] / И.Қ. Миралиев // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2016. – №3 (03). – С. 35-39 (0,3 ҷ. ч.). – ISSN 2414-9217.
24. Миралиев, И.Қ. Правовой статус человека и гражданина [Текст] / И.Қ. Миралиев // Права человека: история, теория и практика / под ред. д.ю.н. Диноршоева А.М. и д.ю.н. Азизова У.А. – Душанбе, 2016. – С. 451-470 (3,4 п. л.).
25. Миралиев, И.Қ. Назарияҳо дар бораи робитаи мутақобилаи давлат ва ҳуқуқҳои инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2017. – №2 (06). – С. 111-112 (0,12 ҷ. ч.). – ISSN 2414-9217.

26. Миралиев, И.Қ. Назаре ба мафҳум ва предмети илми ҳуқуқи инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2018. – №1 (09). – С. 24-30 (0,6 ҷ. ч.). – ISSN: 2414-9217.

27. Миралиев, И.Қ. Назаре ба мафҳум ва предмети илми ҳуқуқи инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2020. – №3 (19). – С. 152-159 (0,7 ҷ. ч.). – ISSN 2414-9217.

28. Миралиев, И.Қ. Тамаддуни зардуштӣ ва ҷойгоҳи он дар шинохти ҳуқуқ ба саломатӣ [Матн] / И.Қ. Миралиев // Ахбори Суди конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2022. – №3-4. – С. 26-35 (0,8 ҷ. ч.).

29. Миралиев, И.Қ. Кафолатҳои таъмини озодии вичдон ва эътиқоди динӣ дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Поси ҳуқуқи инсон чун дастоварди умумибашарӣ: маводи конфронси илмӣ-назариявӣ бахшида ба муносибати 65-умин солгарди қабули Эълумияи умумии ҳуқуқи башар. – Душанбе, 2014. – С. 42-48 (0,4 ҷ. ч.).

30. Миралиев, И.Қ. Праблемаҳои амалишавии ҳуқуқҳои инсон дар шароити давлати ҳуқуқбунёд дар Тоҷикистон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Такмили қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи инсон: маводи конфронси илмӣ-назариявӣ бахшида ба муносибати 30-юмин солгарди қабули Конвенсияи СММ оид ба зидди шиканҷа ва дигар муносибатҳои ғайриинсонӣ. – Душанбе, 2015. – С. 31-35 (0,3 ҷ. ч.).

31. Миралиев, И.Қ. Мафҳум ва махсусияти муносибати ҳуқуқҳимоявӣ [Матн] / И.Қ. Миралиев // Эълумияи умумии ҳуқуқи инсон ва равандҳои муосири рушди ҳуқуқи инсон: мушкилот ва дурнамо: маводи конференсия байналмилалӣ илмию амалӣ бахшида ба 70-умин солгарди қабули Эълумияи умумии ҳуқуқи инсон. – Душанбе, 2019. – С. 80-84 (0,3 ҷ. ч.).

32. Миралиев, И.Қ. Влияние национального законодательства о защите прав человека и на состояние и перспективу института защиты прав человека в Республике Таджикистан [Текст] / И.Қ. Миралиев // Права человека проблемы, пути решения и перспектива: материалы международной научно-практической конференции, посвященной Дню принятия Всеобщей декларации прав человека. – Душанбе, 2019. – С. 69-75 (0,4 п. л.).

33. Миралиев, И.Қ. Понятие защиты прав человека [Текст] / И.Қ. Миралиев // Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва низоми ҳуқуқи миллий: заминаҳои рушд ва дурнамои илми ҳуқуқшиносӣ: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ бахшида ба «25-солагии қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «70-солагии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон». – Душанбе, 2019. – С. 194-200 (0,4 ҷ. ч.).

34. Миралиев, И.Қ. Назарияҳои пешрафта оид ба муносибати мутақобилаи давлати ҳуқуқбунёд ва ҳуқуқҳои инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев // Масъалаҳои назариявии амалисозии ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ бахшида ба таҷлили рӯзи ҳуқуқи инсон (7 декабри с. 2020). – Душанбе, 2020. – С. 92-102 (0,6 ҷ. ч.).

35. Миралиев, И.К. Правовая политика как фактор правового развития общества [Текст] / И.К. Миралиев // Сборник материалов IX Международной научно-практической конференции Леденцовские чтения. «Бизнес. Наука. Образование. Правовые и экономические аспекты» (секция высшего образования с участием специалистов и обучающихся среднего профессионального образования и школьников) (22 апреля 2021 года). – Саратов, 2021. – С. 537-545 (0,5 п. л.).

36. Миралиев, И.Қ. Сиёсати ҳуқуқӣ ҳамчун омили ҳуқуқии рушди ҷомеа [Матн] / И.Қ. Миралиев // Ҳуқуқи инсон дар раванди ҷаҳонишавӣ: маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ бахшида ба таҷлили рӯзи қабули Эълومияи умумии ҳуқуқи инсон (7 декабри с. 2021). – Душанбе, 2021. – С. 50-60 (0,68 ҷ. ч.).

37. Миралиев, И.Қ. Мақоми ниҳоди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар низоми ҳуқуқии Амрикои Лотинӣ [Матн] / И.Қ. Миралиев // Ҳуқуқи инсон: дирӯз ва имрӯз: маводи конференсияи байналмилалии илмию амалӣ бахшида ба рӯзи қабули Эълумияи умумии ҳуқуқи инсон (9 декабри с. 2022). – Душанбе, 2022. – С. 55-63 (0,6 ҷ. ч.).

38. Миралиев, И.Қ., Ҳасанов Б.А. Ҳимояи ҳуқуқҳои кӯдак дар раванди бархӯрди тамаддунҳо ва таҳдиду хатарҳои ҷаҳони муосир [Матн] / И.Қ. Миралиев, Б.А. Ҳасанов // Ҳифзи ҳуқуқи инсон ва масъалаи муқовимат ба коррупсия дар ҷаҳони муосир: концепсияҳо, воқеият ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ бахшида ба 75-умин солгарди қабули Эълумияи умумии ҳуқуқи инсон ва рӯзи байналмилалии мубориза бар зидди коррупсия (1-2 декабри с. 2023). – Душанбе, 2023. – С. 454-461 (0,6 ҷ. ч.).

39. Миралиев, И.Қ. Заминаҳои ташаккул ва инкишофи робитаи давлат ва шахс дар афкори мутафаккирони тоҷику форс [Матн] / И.Қ. Миралиев // Масъалаҳои назариявӣ ва ташаккули фарҳанги ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон: маводи конференсияи байналмилалии илмию назариявӣ (5 декабри с. 2023). – Душанбе, 2023. – С. 98-106 (0,5 ҷ. ч.).

40. Миралиев, И.Қ. Асосҳои давлат ва ҳуқуқ [Матн]: Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни ихтисоси ғайриҳуқуқшиносӣ / И.Қ. Миралиев; Зери таҳрири доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор А.Ғ. Холиқов. – Душанбе: Олами китоб, 2010. – 400 с. (25 ҷ. ч.).

41. Миралиев, И.Қ., Сафаров, Б.А., Сафаров, Д.С., Саидов, И.И. Ҳуқуқи инсон дар нақшаҳо [Матн]: воситаи таълимӣ / И.Қ. Миралиев, Б.А. Сафаров, Д.С. Сафаров, И.И. Саидов. – Душанбе: Бахманруд, 2013. – 207 с. (13 ҷ. ч.).

42. Миралиев, И.Қ. Фарҳанги истилоҳоти ҳуқуқи инсон [Матн] / И.Қ. Миралиев; Зери таҳрири н.и.х., дотсент Э.С. Насурдинов. – Душанбе: ЭР-граф, 2013. – 320 с. (20 ҷ. ч.).

43. Диноршоев, А.М., Миралиев, И.К., Искандаров, Ш.Ф. Права человека (в схемах) [Текст]: учебное пособие / А.М. Диноршоев, И.К. Миралиев, Ш.Ф. Искандаров. – Душанбе, 2015. – 174 с. (11 ҷ. ч.).

44. Миралиев, И.Қ., Искандаров, Ш.Ф. Ҳуқуқи инсон (дар нақшаҳо) [Матн]: воситаи таълимӣ / И.Қ. Миралиев, Ш.Ф. Искандаров. – Душанбе, 2019. – 192 с. (12 ҷ. ч.).

45. Сафарзода, Б.А., Раҳмон, Д.С., Миралиев, И.Қ., Саидзода, И.И., Искандаров, Ш.Ф., Саъдизода, Ҷ. Ҳуқуқи инсон (дар нақшаҳо) [Матн]: воситаи таълимӣ [Матн] / Б.А. Сафарзода, Д.С. Раҳмон, И.Қ. Миралиев, И.И. Саидзода, Ш.Ф. Искандаров, Ҷ. Саъдизода. – Душанбе, 2019. – 192 с. (12 ҷ. ҷ.).

46. Холиқзода, А.Ғ., Сафарзода, Б.А., Раҳмон, Д.С., Миралиев, И.Қ., Саъдизода, Ҷ., Шоев, Ф.М. Ҳуқуқи инсон. Қисми 1 [Матн]: воситаи таълимӣ / А.Ғ. Холиқзода, Б.А. Сафарзода, Д.С. Раҳмон, И.Қ. Миралиев, Ҷ. Саъдизода, Ф.М. Шоев. – Душанбе: ЭР-граф, 2021. – 144 с. (9 ҷ. ҷ.).

47. Сафарзода, Б.А., Раҳмон, Миралиев, И.Қ., Саъдизода, Ҷ., Шосаидзода, Ш.Ш., Искандаров, Ш.Ф., Сафарзода, Н.Ф., Салимов, Ф.Н. Механизмҳои ҳимояи ҳуқуқи инсон [Матн]: китоби дарсӣ / Б.А. Сафарзода, Д.С. Раҳмон, И.Қ. Миралиев, Ҷ. Саъдизода, Ш.Ш. Шосаидзода, Ш.Ф. Искандаров, Н.Ф. Сафарзода, Ф.Н. Салимов. – Душанбе: ЭР-граф, 2023. – 480 с. (30 ҷ. ҷ.).

Ба автореферати диссертатсия аз ҷониби шахсони зерин тақризҳо навишта шуда, ба Шурои диссертатсионӣ ворид шудаанд:

– **Диноршоҳ А.М.** – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, муовини аввал, муовини директори иҷроия оид ба илм, инноватсия ва муносибатҳои байналмилалӣ филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе;

– **Раҷабзода Р.М.** – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, раиси Кумитаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба қонунгузорӣ ва ҳуқуқи инсон;

– **Муҳаммади И.С.** – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессори кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон;

– **Аминова Ф.М.** – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, мудири кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ ва ҳуқуқшиносии муқоисавии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон.

Ҳамаи тақризҳо мусбат буда, дар онҳо баъзе эродҳои хусусияти баҳсноқдошта манзур шудааст. Эродҳо асосан масъалаҳои муҳоҷисавии диссертатсия, аз ҷумла муттаҳидшавии назарияҳои фитрӣ ва позитивии ҳуқуқи инсон дар ҷаҳони муосир, унсурҳои асосии вазъи ҳуқуқии шахс, заминаҳои мафкуравӣ ва фарҳангии робитаи давлат ва шахс дар афкори сиёсӣ ва ҳуқуқӣ ва баъзе нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшударо фаро мегиранд.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-75-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-уми июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйироту иловаҳо аз 26 июни соли 2023, таҳти №295) тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидаанд.

Ҳамчунин, интиҳоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо аз рӯйи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат дар сатҳи дахлдор таҳқиқоти илмӣ анҷом додаанд ва корҳои илмӣ таҳқиқотии онҳо ба масъалаи гуногуни кори илмӣ анҷомдодашуда, алоқамандии зич

доранд.

Шурои диссертатсионӣ қайд мекунад, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

– **коркард карда шуд:** асосҳои методологии таҳқиқи робитаи давлат ва шахс, аз ҷумла усулҳои нави таҳқиқи робитаи давлат ва шахс бо дарназардошти таҷрибаи мухталифи давлатҳои шарқӣ ва ғарбӣ, алалхусус, усули фарҳангӣ-тамаддунии таҳқиқи робитаи давлат ва шахс бо дарназардошти унсурҳои афзалиятноки фарҳангӣ ва тамаддунии таҷрибаи байналмилалӣ, минтақавӣ ва миллии дар соҳаи робитаи давлат ва шахс;

пешниҳод шудааст: концепсияи назариявии фарҳангӣ-тамаддунии робитаи давлат ва шахс дар робита бо афзалияти арзишҳои иҷтимоӣ-ахлоқии фарҳангҳо ва тамаддунҳои гуногуни ҷаҳон, концепсияи миллии робитаи давлат ва шахс дар Тоҷикистони соҳибистиклол пешниҳод шудаанд;

– **исбот шудааст:** ташаккули инкишофи таърихии робитаи давлат ва шахс дар сарзамини аҷдодии тоҷикон дар робита бо шароити мушаххаси таърихӣ-иҷтимоӣ, фарҳанг ва тамаддуни тоҷикон; таъсири мутақобилаи ҷаҳонишавӣ ва ногузирии дифоии истиқлоли миллии; шаклҳои зухуроти раванди ғарбгарой дар соҳаи робитаи давлат ва шахс; қонуниятҳо ва самтҳои инкишофи назарияҳои гуногун оид ба робитаи давлат ва шахс; хусусиятҳои фарҳангиву тамаддунии раванди ташаккули инкишофи назарияҳои робитаи тарафайни давлат ва шахс дар минтақаҳо ва мамлакатҳои гуногуни ҷаҳон; аҳамияти назарияи миллии робитаи давлат ва шахс;

– **ҷорӣ намудани:** робитаи давлат ва ҳуқуқи инсон зарурати таҳқиқи масъалаҳои зеринро талаб мекунад: вазъи ҳуқуқи инсон; доираи ҳуқуқи озодиҳо ва вазифаҳои инсон; таносуби ҳуқуқи озодиҳо ва вазифаҳои инсон; таносуби вазъи ҳуқуқи инсон ва шахрванд; кафолатҳои ҳуқуқи инсон; таъсири речаи сиёсӣ, шаклҳои демократии ҳаёти ҷомеа ба амалишавии ҳуқуқи инсон.

Дар давлати иҷтимоӣ робитаи давлат ва шахс дар самтҳои зерин зоҳир мешавад: а) ҳуқуқҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ ба мадди аввал мебароянд; б) фаъолияти иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии давлат вусъат меёбад; в) инкишофи озодонаи ҳар шахс ва таъмини шароити арзандаи зиндагӣ вазифаи аввалиндараҷаи давлат эълон мешавад.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот бо он асоснок карда шудааст, ки: ҳулосаҳо ва нуктаҳои илмии диссертатсия метавонанд, ки дар ҷараёни таҳқиқоти минбаъдаи робитаи давлат ва шахс, ҳуқуқи инсон, сиёсати ҳуқуқӣ, сиёсати ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон, назарияҳои ҳуқуқи инсон, унсурҳои маънавӣ-фарҳангии ҳуқуқи инсон, амалисозии назарияи муносиби ҳуқуқи инсон дар ҶТ бо дарназардошти манфиатҳои миллии истифода шаванд.

Вобаста ба масъалагузори дар диссертатсия ҷойдошта мафҳум, моҳият, ҳадафҳо, мазмун, шаклҳои робитаи давлат ва шахс бо дарназардошти таҷрибаи ҷаҳонӣ, минтақавӣ ва миллии таҳқиқ карда шудаанд ва ҳамзамон, дар ҷараёни таҳқиқот бо истифода аз усули фарҳангӣ-тамаддуни қонуниятҳо ва тамоюли инкишофи таҷрибаи байналмилалӣ ва миллии робитаи давлат ва шахс бо дарназардошти хусусиятҳои фарҳангу тамаддунҳо муайян карда мешаванд.

– **баён шудаанд:** ақидаҳо ва пешниҳодҳои муаллиф оид ба робитаи давлат ва шахс, вазъи ҳуқуқии шахс, ҳуқуқи инсон, сиёсати ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон илман асоснок карда мешаванд;

– **ошкор гардидааст:** ташаккули инкишофи назарияи робитаи тарафайни давлат ва шахс (инсон, шахрванд) дар минтақаҳо ва мамлакатҳои гуногуни ҷаҳон хусусиятҳои фарҳангиву тамаддуниро инъикос мекунад. Назарияи фарогири (универсалии) робитаи давлат ва шахс вучуд дошта наметавонад, чунки муносибатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, сиёсӣ, фарҳангӣ, ҳуқуқи байни давлат ва шахс, ҳокимият ва шахрвандон, мансабдорон ва аҳоли дар ҳар як кишвар хусусиятҳои алоҳидаи худро дорад. Дар ҶТ назарияи миллии робитаи давлат ва инсон бо дарназардошти шароити мушаххаси таърихии Тоҷикистон, сатҳи рушди иҷтимоию иқтисодӣ, сиёсиву маънавӣ ва анъанаҳои милли амалӣ мешавад.;

– **омӯхта шудаанд:** раванди таърихии ташаккул ва инкишофи ҳуқуқи инсон, сиёсати ҳуқуқӣ, робитаи давлат ва шахс, шаклҳои зухурёбии он, амалияи татбиқи назария ва муқаррароти меъёрӣ оид ба ҳуқуқи инсон дар марҳилаҳои гуногуни инкишофи таърихӣ дар манотиқи мухталифи ҷаҳон, аз ҷумла Тоҷикистон мавриди таҳқиқи таърихӣ-ҳуқуқӣ ва муқоисавӣ-ҳуқуқӣ қарор дода шудааст. Назария ва амалияи байналмилалӣ ва миллии робитаи давлат ва шахс дар давлатҳои ҷаҳони имрӯза ва Тоҷикистон таҳқиқ шудааст. Таҳлили муқоисавии қонунгузорӣ ва таҷрибаи кишварҳои Ғарб, Африқо, Амрикои Лотинӣ, давлатҳои араб дар бахши робитаи давлат ва шахс гузаронида мешавад;

– **аз нав такмил дода шудаанд:** унсурҳои маънавӣ-фарҳангии робитаи давлат ва шахс бо дарназардошти равандҳои муосири ҷомеаи ҷаҳонӣ, аз ҷумла ҷаҳонишавӣ, бархӯрди тамаддунҳо, неолиберализм, ҷаҳонишавии неолибералӣ, бухрони идеологияи ғарбгароёна, муқовимат ба ғояи ғарбии фардигароӣ, аҳамияти манфиатҳои милли, ки ба робитаи давлат ва шахс таъсир мерасонанд.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи доктринаби дараҷаи илмӣ дар амалия:

– **тасдиқ шудааст:** таҳқиқоти диссертатсионӣ барои таҳқиқоти назария ва амалияи байналмилалӣ ва миллии робитаи давлат ва шахс, роҳҳои татбиқи назарияҳои ҳуқуқи инсон, стандартҳои байналмилалии ҳуқуқи инсон бо дарназардошти гуногунии фарҳангӣ-тамаддунӣ тақони ҷиддӣ мебахшанд.

– **муайян карда шуданд:** хулосаҳои муаллиф, ки оид ба қонуниятҳо ва равандҳои инкишофи таърихӣ ва амалияи муосири робитаи давлат ва шахс пешбарӣ шудаанд, метавонанд, ки дар ҷараёни таҳқиқоти таърихӣ-ҳуқуқии падидаи робитаи давлат ва шахс бо дарназардошти ҳуқуқи инсон, дар паёмади сиёсати ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон, дар робита бо гуногунии навъҳои гуногуни фарҳанг ва тамаддун истифода шаванд;

– **офарида шуд:** хулосаҳо ва тақлифҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ, ки дар ҷараёни таҳқиқи таҷрибаи байналмилалӣ ва минтақавӣ дар соҳаи таълими ҳуқуқи инсон пешниҳод шудаанд, барои такмили раванди таълими ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон бо дарназардошти таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ, созмонҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ, ҳуҷҷатҳои ҳуқуқии байналмилалӣ ва минтақавӣ, маводи таълимии хориҷӣ аҳамияти амалӣ доранд;

– **муаррифӣ карда шуд:** натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ метавонанд дар раванди таълим, зимни омӯзиши фанҳои таълимии ҳуқуқи назариявӣ-таърихӣ, таърих ва назарияи ҳуқуқи инсон, таълими ҳуқуқи инсон, ҳамчунин, фанҳои ҳуқуқи соҳавӣ, ки бо таҳлили амалӣ гардидани ҳуқуқи инсон робита доранд, истифода шаванд. Хулосаҳои диссертатсия оид ба гуногунии фарҳанг ва тамаддун барои фанҳои ҷамъиятшиносӣ аҳаммияти маърифатӣ доранд. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар ҷараёни таҳқиқоти диссертатсионӣ, навиштани корҳои хатми таҳассусӣ, дипломӣ ва магистрӣ метавонанд истифода шаванд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки дар муқоиса бо ақидаҳо ва мафҳумҳои маъмулии дар илм пазируфташуда, нуқтаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалии муаллиф, усулҳои таҳқиқоти илмӣ, аз ҷумла усулҳои муқоисавӣ-ҳуқуқӣ ва фарҳангии тамаддунӣ, натиҷаҳои ҷамъбаст ва таҳлили таҷрибаи байналмилалӣ, минтақавӣ ва миллии робитаи давлат ва шахс, сарчашмаҳои таърихӣ ва муосирӣ ҳуқуқ исбот мегардад;

– **барои корҳои таҷрибавӣ:** таклифҳои амалии таҳқиқот барои такмили минбаъдаи қонунгузорӣ, аз ҷумла танзими ҳуқуқи муносибатҳо дар соҳаи робитаи давлат ва шахс дар Тоҷикистон бо дарназардошти таҷрибаи байналмилалӣ ва минтақавӣ, гуногунии фарҳангу тамаддун ва ихтилофоти фарҳангӣ-тамаддунӣ дар ҷаҳони муосир аҳаммияти амалӣ доранд;

– **ғояҳои зерин асоснок карда шудаанд:** инкишофи робитаи мутақобилаи давлат ва шахс бо дарназардошти сиёсати ҳуқуқи байналмилалӣ, минтақавӣ ва миллии дар соҳаи ҳуқуқи инсон; зарурати таҳқиқи мафҳуми «робитаи давлат ва шахс» бо дарназардошти гуногунии ақидаҳо ва мафҳумҳои илмӣ; нақши ҳалқунандаи заминаҳои назариявӣ ва фарҳангии робитаи давлат ва шахс дар таърихи афкори тоҷикӣ форс; зарурати таҳлили таҷрибаи таърихӣ ва муосирӣ робитаи давлат ва шахс бо истифода аз усули муқоисавӣ-ҳуқуқӣ; таъсири таҷрибаи робитаи давлат ва шахс ба ташаккули низоми ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шахрванд; зарурати таҳлили фарҳангӣ-тамаддунии таҷрибаи ҷаҳонӣ ва миллии робитаи давлат ва шахс; алоқамандии дурнамои амалисозии назарияи миллии робитаи давлат ва шахс бо дарназардошти афзалияти манфиатҳои миллии Тоҷикистон;

– **истифода шудаанд:** дар ҷараёни таҳқиқоти диссертатсионӣ асарҳои илмӣ-назариявии олимони ватанӣ ва хориҷӣ, Конститутсия, қонунҳои конститутсионӣ, кодексҳо, қонунҳо, қарорҳои Ҳукумат, барномаҳои давлатӣ, консепсияҳои давлатӣ ва ҳуҷҷатҳои стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ ва минтақавӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон, қонунгузориҳои давлатҳои алоҳида оид ба ҳуқуқи инсон, санадҳои танзимкунандаи фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар кишварҳои хориҷӣ ва дар Тоҷикистон, санадҳои СММ ва дигар созмонҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ, маълумоти оморӣ истифода шудаанд;

– **муайян шудаанд:** қонуниятҳои инкишофи робитаи давлат ва шахс дар сарзамини аҷдодии тоҷикон; нақши ҳалқунандаи назарияҳои мутафаккирону сиёсатмадорони ниёғони тоҷик оид ба робитаи давлат ва шахс; аҳаммияти фарҳангии таҷрибаи давлатдориҳои миллии самтҳои асосӣ ва хусусиятҳои хоси ташаккули инкишофи назарияҳои робитаи тарафайни давлат ва шахс дар

минтақаҳо ва мамлакатҳои гуногуни ҷаҳон; мафҳум ва моҳияти категорияи илмӣ «робитаи давлат ва шахс»; тағйири мазмун ва моҳияти назарияи робитаи давлат ва шахс дар шароити ҷаҳонишавӣ, афзоиши таҳдидҳо ва хатарҳои ҷаҳонӣ; сабабҳои асосии қабули санадҳои ҳуқуқии гуногуни байналмилалӣ ва миллии ҳуқуқи инсон; хусусиятҳои фарҳангӣ-тамаддунии таҷрибаи давлатҳои Аврупо, Амрикои Лотинӣ, Африқо, араб дар соҳаи робитаи давлат ва шахс;

– истифода карда шуданд: усулҳои фалсафӣ, умумиилмӣ ва махсуси ҳуқуқӣ, ба мисли диалектика, таҳлили функционалӣ, низомнок, мантиқӣ, таърихӣ, сотсиологӣ, фарҳангӣ-тамаддунӣ, оморӣ, шаклӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ; принципҳои бунёдии таҳқиқи объективии таҷрибаи миллии, минтақавӣ ва байналмилалӣ дар соҳаи робитаи давлат ва шахс; маълумоти оморӣ; натиҷаҳои таҳқиқоти сотсиологии марказҳои илмӣ ва созмонҳои бонуфузи минтақавӣ ва байналмилалӣ; қонунгузориҳои давлатҳои хориҷӣ

Саҳми шахсии докталаби дараҷаи илмӣ: саҳми шахсии муаллифи диссертатсия бо навгонии илмӣ таҳқиқоти илмӣ, нуқтаҳои илмӣ, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд, хулосаҳо ва тавсияҳои амалии муаллиф, монографияҳо, мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои илмӣ тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва нашрияҳои дигар нашр шудаанд, ҳамчунин, маърузаҳои муаллиф дар конференсияҳо ва семинарҳои илмӣ-амалии байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ тасдиқ мегардад.

Дар маҷлиси Шурои диссертатсионӣ аз 28-уми майи соли 2024 қарор қабул карда шуд, ки ба Миралиев Исфандиёр Қарахонович дараҷаи илмӣ доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ дода шавад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ аз 15 нафар аъзои Шурои диссертатсионӣ, ки бо Фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07 январи соли 2022, таҳти №16/шд тасдиқ гардидааст 12 нафар иштирок доштанд, ки аз онҳо 5 нафарашон докторони илм аз рӯйи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда мебошанд. Аз 12 нафар аъзои Шурои диссертатсионии дар ҷаласа иштирокдошта, овоз доданд: ба тарафдории додани дараҷаи илмӣ доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ 12 нафар, муқобил – нест, бетараф – нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

**Раиси Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор**

Азизода У.А.

**Котиби илмӣ Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент**

Назаров А.Қ.

28 майи соли 2024

